

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Центральноукраїнський національний технічний університет

«Затверджено»

Вченою радою ЦНТУ

« 03 » квітня 2023 р.

Протокол № 7

Володимир КРОПІВНИЙ

ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ІСПИТУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

071 «Облік і оподаткування»

(освітньо-наукова програма «Облік і оподаткування»)

для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

Кропивницький - 2023

Розробники:

Наталія ШАЛІМОВА – д.е.н., проф., декан економічного факультету, професор кафедри аудиту, обліку та оподаткування, гарант освітньо-наукової програми;

Олена МАГОПЕЦЬ – к.е.н., доцент, завідувач кафедри аудиту, обліку та оподаткування;

Галина НАЗАРОВА – к.е.н., доцент, доцент кафедри аудиту, обліку та оподаткування.

Програму схвалено на засіданні кафедри аудиту, обліку та оподаткування

Протокол від «30» березня 2023 року № 15

В.о. завідувача відділу аспірантури та докторантури:

к.е.н., доцент Ілона АНДРОЩУК

(підпис)

©ЦНТУ, 2023 рік

© 2023

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Для вступників до аспірантури зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 – Управління та адміністрування, які здобули освітній рівень магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста) з іншої галузі знань (спеціальності) призначається додаткове вступне випробування.

Додатковий вступний іспит зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти «Доктор філософії» спрямований на визначення компетентностей вступників щодо володіння знаннями в сфері базових теорій, концепцій та методів економічної науки, зокрема, мікро- та макроекономіки, основ функціонування бюджетної системи, фінансів, фінансів підприємства, банківської справи та страхування, володіння якими є обов'язковими для опанування вступниками програми освітньо-наукового рівня й провадження професійної та дослідницько-інноваційної діяльності за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування».

До складання додаткового вступного іспиту для вступу на програму третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти «Доктор філософії» із спеціальності 071 «Облік і оподаткування» допускаються особи, які мають ступінь магістра (або освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста) з іншої галузі знань (спеціальності) та здібності до оволодіння компетентностями, відповідними восьмому рівню кваліфікацій Національної рамки кваліфікацій, прийнятої Постановою Кабінету міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 25 червня 2020 р. № 519).

Вступники, які за результатами проходження додаткового вступного випробування наберуть менше ніж 60 балів, позбавляються права подальшої участі в проходженні іспиту зі спеціальності та у конкурсному відборі на вступ до аспірантури у поточному навчальному році.

2. СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ

Екзаменаційний білет з додаткового вступного іспиту зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» включає чотири питання теоретичного та прикладного спрямування за наступними напрямками:

- 1 – питання з теорії та практики функціонування бюджетної системи;
- 2 – питання з теорії фінансів та основ організації фінансів підприємства;
- 3 – питання з теорії та практики організації банківської справи і страхування;
- 4 – питання щодо теорій, концепцій, моделей та механізмів функціонування мікро- та макроекономіки.

Приклад екзаменаційного білета наведено у Додатку 1.

Оцінювання відповідей вступника (на кожне питання – окремо, максимальна кількість балів за правильну відповідь на одне питання – 25 балів) здійснюється за такими критеріями:

20-25 балів – вірна й вичерпна відповідь на поставлене запитання, яка відображає глибоке знання понятійного апарату і літературних джерел, уміння аргументувати своє ставлення до відповідних категорій, залежностей та явищ, наводяться конкретні ситуаційні приклади з належними поясненнями і висновками;

14-19 балів – в цілому правильна відповідь, що відображає здатність до узагальнення, але неповна за змістом, або має окремі неточності в формулюваннях, незначні помилки в аргументації та визначенні проміжних і кінцевих результатів ситуації;

8-13 – продемонстровано розуміння основних положень матеріалу, проте відповідь неповна й не достатньо аргументована, мають місце помилки у визначенні проміжних та кінцевих результатів ситуації;

1-7 балів – часткове висвітлення змісту питань, незадовільні знання понятійного апарату, відсутність уміння аргументації відповіді та висловлення власного ставлення до відповідних категорій, залежностей та явищ;

0 балів – неправильна відповідь на питання.

За підсумками додаткового вступного іспиту вступник може набрати від 0 до 100 балів включно. Якщо вступник у підсумку набрав менше 60 балів, то результат вступного іспиту вважається незадовільним.

Додатковий вступний іспит до аспірантури перескладанню не підлягає.

3. ПРОГРАМА ПІДГОТОВКИ ДО ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ІСПИТУ

РОЗДІЛ 1. Теорія та практика функціонування бюджетної системи

1. Бюджетна політика та бюджетний механізм.
2. Сучасні концепції сутності бюджетного процесу, його стадії та й учасники.
3. Методика розрахунку показників, що характеризують стан бюджету як фінансового плану.
4. Економічна сутність, принципи і завдання бюджетного планування в сучасних умовах господарювання.
5. Сучасні концепції стану бюджету: рівновага доходів і видатків, бюджетний профіцит, бюджетний дефіцит.
6. Сучасна структура бюджетної системи України.
7. Поняття та мета регулювання міжбюджетних відносин.
8. Методологічні засади застосування міжбюджетних трансфертів.

9. Методи розрахунку горизонтального вирівнювання податкоспроможності бюджетів, індексів податкоспроможності відповідного бюджету.
10. Обґрунтування методів формування доходів бюджетів.
11. Характеристика основних чинників, що впливають на обсяги та напрями видатків державного бюджету.
12. Бюджетне фінансування, його сутність, форми і методи.
13. Теоретичні аспекти економічної сутності державного кредиту, їх форм та функцій державного кредиту.
14. Видатки на соціальний захист і соціальне забезпечення за джерелами фінансування.
15. Обґрунтування принципів бюджетного фінансування.

РОЗДІЛ 2. Теорія фінансів та основи організації фінансів підприємства

1. Теоретичні підходи до визначення категорії «фінанси».
2. Методи пізнання фінансового життя.
3. Історичний розвиток фінансів у різних суспільно-економічних формаціях та державах.
4. Визначення категорії «фінансове право».
5. Обґрунтування методів правового регулювання в фінансовому праві.
6. Концепції фінансової політики (класичної політекономії, кейнсіанської теоретичної концепції, неокласичного напрямку економічної теорії, марксистсько-ленінської теорії).
7. Характеристика методів фінансового планування.
8. Організація та методичне забезпечення фінансів суб'єктів підприємництва (підприємств) реального сектору економіки.
9. Обґрунтування фінансового забезпечення відтворення витрат.
10. Методологія прийняття управлінських фінансових рішень.
11. Поняття інструментів фінансового менеджменту.
12. Міжнародні фінанси як інституційна категорія.
13. Методи регулювання та планування прибутку підприємства як внутрішнього джерела формування фінансів.
14. Визначення сутності міжнародних фінансів як економічної категорії.
15. Методи розрахунку основних показників фінансового плану підприємств.

РОЗДІЛ 3. Теорія та практика організації банківської справи і страхування

1. Теоретичні аспекти визначення сутності та функцій банківської системи.
2. Основні положення міжнародних стандартів банківського бізнесу.
3. Характеристика організаційно-правової основи функціонування Національного банку України.
4. Обґрунтування сутності, видів і значення банківських операцій.
5. Визначення категорії «банківські ресурси», їх види та класифікація.
6. Методи розрахунку розміру резервного фонду банку.
7. Методичне забезпечення прогнозування залучених коштів.
8. Економічна характеристика системи електронних платежів.
9. Визначення сутності та змісту економічної категорії «страхування».
10. Методи управління страховим ризиком.
11. Характеристика методів розрахунку страхового тарифу (регресний метод, метод математичної статистики та розрахунку дохідності, метод аналогій з іншими компаніями, метод експертних оцінок, метод на базі теорії ймовірності).
12. Обґрунтування принципів побудови моделі управління страховими організаціями.
13. Методи формування та обліку резерву збитків (метод фіксованого відсотка, модифікація ланцюгового методу, метод Борнхуеттера-Фергюсона).
14. Методичне забезпечення розрахунків показників платоспроможності страхових організацій.
15. Обґрунтування економічної доцільності та порядку обчислення фактичного і нормативного запасу платоспроможності.

РОЗДІЛ 4. Теорії, концепції, моделі та механізми функціонування мікро- та макроекономіки

1. Обґрунтування методів мікроекономічних досліджень.
2. Теорія граничної корисності та поведінки споживача.
3. Ординалістська теорія поведінки споживача.
4. Теорії виробництва та витрат виробництва і прибутків.
5. Основні принципи моделювання ринку досконалої конкуренції та її характеристики.
6. Визначення «моделі чистої монополії» та її характеристика.
7. Обґрунтування характеристики моделей «рівноваги монополістичного конкурента», «рівноваги олігополії» та «олігополістичного ціноутворення».
8. Економічне визначення об'єкту і суб'єктів макроекономічних досліджень.

9. Методологічні і методичні аспекти макроекономічного аналізу.
10. Концептуальна модель економічного кругообігу.
11. Теоретичні основи системи національних рахунків (СНР).
12. Наукові концепції зайнятості та їх еволюція.
13. Методи розрахунку показників оцінки економічного зростання.
14. Визначення категорій «інфляція попиту» й «інфляція витрат».
15. Основні принципи моделювання грошового ринку та його рівновага.

3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

3.1. Література до розділу 1:

«Теорія та практика функціонування бюджетної системи»

1. Бюджетна система України: навч. посіб. в схемах і таблицях / С.В. Качула, Г.Є. Павлова, Л. В. Лисяк, О.В. Добровольська, Л. І. Катан. Дніпро: «Монолит», 2021. 332 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/Збас_право/Качула-S.V.-Vyudzhetna-systema.pdf.
2. Бюджетна система: підручник / за ред. В.Г. Дем'янишина. Тернопіль: ЗУНУ, 2020. 460 с.
3. Бюджетна система: підручник / І.В. Алексеев та ін. ; Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2019. 399 с.
4. Бюджетний Кодекс України від 08 лип. 2010 р. № 2456-VI. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> .
5. Миськів Г. Бюджетна система: теоретичні та практичні аспекти (у схемах і таблицях): навч. посіб. Львів: Растр-7, 2020. 272 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2915/1/Myskiv_B5.pdf.
6. Піхоцька О.М., Фурдичко Л.Є., Синютка Н.Г. Бюджетна система: навч. посіб. Львів : Нац. ун-т «Львів. політехніка», 2019. 327 с.
7. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 трав. 1997 р. №280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
8. Проць Н. Бюджетна система: навч. посіб. Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Луцьк: Вежа-Друк, 2019. 267с.
9. Юшко С.В. Практикум із бюджетної системи: навч. посіб. ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 187 с. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/23337/1/2020-%d0%ae%d1%88%d0%ba%d0%be%20%d0%a1%20%d0%92.pdf>
10. Ярошевич Н.Б., Кондрат І.Ю., Якимів А.І. Бюджетна система: практикум: навч. посіб. Львів.: «Новий Світ-2000», 2021. 400 с. URL: <https://ns2000.com.ua/wp-content/uploads/2019/11/Biudzhetna-Systema-Praktykum.pdf>.

3.2. Література до розділу 2: «Теорія фінансів та основи організації фінансів підприємства»

1. Гриньова В. М. Фінанси підприємств: навч. посіб. 4–е вид., перероб. і доп. Київ: Інжек, 2017. 471 с.
2. Кудряшов В.П. Фінанси: навч. посіб. Херсон: Олді-плюс, 2021. 352 с.
3. Нікола С.О. Фінанси підприємств: навч. посіб. Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2020. 205 с.
4. Слав'юк Р. А. Фінанси підприємств : підручник. Київ: Знання, 2018. 550 с.
5. Фінанси підприємств : підручник / Н.О. Власова, В.А. Міщенко, Т.В. П'ятак, Т.І. Кочетова, А.В. Котлярова; за наук. ред. проф. Н.О. Власової. Харків: Світ книг, 2018. 437 с.
6. Фінанси підприємств: навч. посіб / Н.С. Ситник, С.Д. Смолінська, І.Ф. Ясіновська; за заг. ред. Н. С. Ситник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 402 с. URL: https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/Finansy_pidpr15.pdf
7. Фінанси підприємств: навч. посіб. / за ред. Г. Я. Аніловської, І. Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с. URL: <https://is.gd/59Hu7r>.
8. Фінанси підприємств: навч. посіб.: практикум / Н.О. Власова, Т.В. П'ятак, Т.І. Кочетова; за наук. ред. проф. Власової Н.О. Харків: Світ книг, 2020. 312 с.
9. Фінанси підприємств: підручник / О.Б.Курило, Л.П.Бондаренко, О.Й Вівчар, О.М.Чубка. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 340 с.
10. Principles of Finance. Openstax. 2022. URL: <https://assets.openstax.org/oscms-prodcms/media/documents/PrinciplesofFinance-WEB.pdf>.

3.3. Література до розділу 3: «Теорія та практика організації банківської справи і страхування»

1. Банківська система: навч. посіб. / Н.С. Ситник, А.В. Стасишин, Н.З. Блащук-Девяткіна, Л.О. Петик; за заг. ред. Н. С. Ситник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2020. 580 с.
2. Банківська система: навч. посіб. / Л.І. Катан, Н.І. Демчук, В.Г. Бабенко-Левада, Т.О. Журавльова; за ред. І.М. Мазур. Дніпро: Пороги, 2017. 444 с. URL: <https://is.gd/f42Xlr>.
3. Банківська система: підручник/ О. М. Тридід, Б. В. Самородов, І. М. Вядрова та ін. Львів: Новий Світ-2000, 2023. 536 с.
4. Береславська О. І. Міжнародні розрахунки та валютні операції : навч. посіб. Ірпінь: Університет ДФС України, 2019. 368 с.
5. Журавка О. С., Бухтіарова А. Г., Пахненко О. М. Страхування: навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2020. 350 с. URL:

https://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/32321/1/Zhuravka_strakhuvannia_2020.pdf.

6. Мельник Т. А., Сибірцев В. В. Страхування : навч. посіб. Центральноукраїн. нац. техн. ун-т. Кропивницький : Ексклюзив Систем, 2022. 307с. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/11960>.

7. Основи банківської справи: навч. посіб. / В. В. Іващенко, І.Ш. Невлюдов, Г.А. Краснобрижа та ін. Київ: Кондор, 2021. 150 с.

8. Плиса В.Й. Страхування: підручник, 2-ге вид., виправлене й доповнене. Київ: Каравела, 2019. 512 с. URL: <https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/02/Plysa-V.Y.-Strakhuvannia.-Pidruchnyk.-Kyiv-Karavela.-2019.-512s..pdf#:~:text>

9. Сосновська О. О. Страхування: навч. посіб. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 328 с. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/39294/>

10. Стрельбицька Л.М. Стрельбицький М.П., Гіжевський В.К. Банківське безпекознавство: навч. посіб. Київ: Кондор, 2020. 602 с.

3.4. Література до розділу 4:

«Теорії, концепції, моделі та механізми функціонування мікро- та макроекономіки»

1. Макро- та мікроекономіка : навч. посіб. / М.С. Бріль, О.М. Кліменко, А. В. Литвиненко та ін. ; за заг. ред. М. А. Машенко. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. 214 с. URL: <https://is.gd/IT5iO>.

2. Мікроекономіка: навчальний посібник. / Укл: С.В. Бойда. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т., 2021. 176 с. URL: https://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/32651/1/Mikroeconomic_2021.pdf.

3. Мартин О.М. Мікроекономіка: теорія, тести, задачі. Частина І: навч. посіб. Львів : ЛДУ БЖД, 2021. 271 с. URL: <https://is.gd/d8wT0A>.

4. Мікроекономіка: навч. посіб. / Н. М. Каменева, М. В. Косич, О. Ю. Александрова та ін. Харків: УкрДУЗТ, 2022. 305 с. URL: <https://is.gd/EOMUgr>.

5. Макроекономіка: базовий курс: навч. посіб. / І.Й. Малий, І.Ф. Радіонова, Т.Ф. Куценко, Н.В. Федірко та ін. Київ : КНЕУ, 2016. 254 с. URL: https://kneu.edu.ua/userfiles/Faculty_of_Economics_and_Administration/kmdu%20ofetau/Publications/PosD196bnik_52012817_0329.pdf.

6. Макроекономіка : підручник / О.М. Козакова, Е.М. Забарна. Херсон : Олді-плюс, 2018. 428 с. URL: <https://is.gd/XkyhxS>

7. Макроекономіка : підручник / М. І. Макаренко, Т. О. Семененко, Ю. М. Петрушенко. 2-ге вид., переробл. Суми: Сумський державний університет, 2021. 307 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/86041/3/Makarenko.pdf;jsessionid=4C31319259D22B23A45F46F43B6E51AC>.

8. Campbell McConnell, Stanley Brue, Sean Flynn. Economics. 21th ed.

NY: The McGraw-Hill Education, 2017. 984 p.

9. Campbell R. McConnell, Stanley L. Brue, Sean M. Flynn. Economics: principles, problems, and policies. 22nd ed. NY : The McGraw-Hill Companies, Inc., 2021. 960 p.

10. N. Gregory Mankiw. Principles of Microeconomics. 9th ed. NY: Cengage Learning, 2020. 528 p.

Приклад екзаменаційного білета

Міністерство освіти і науки України
Центральноукраїнський національний технічний університет

Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти
здобувач ступеня «Доктор філософії»
Спеціальність 071 «Облік та оподаткування»
Додатковий вступний іспит із спеціальності

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № __

1. Методика розрахунку показників, що характеризують стан бюджету як фінансового плану.
2. Історичний розвиток фінансів у різних суспільно-економічних формаціях та державах.
3. Основні положення міжнародних стандартів банківського бізнесу.
4. Ординалістська теорія поведінки споживача.

Затверджено на засіданні кафедри аудиту, обліку та оподаткування
Протокол № __ від «__» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри аудиту, обліку та оподаткування _____

Члени екзаменаційної комісії: _____

_____

_____